

Audit NAC - Groningen

Den Haag, 26 mei 2005

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Opdracht	3
1.2	Werkwijze	3
1.3	Opbouw rapport	4
2	Reconstructie	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Vorbereiding	5
2.3	Vrijdagavond 25 februari 2005, Breda	8
2.4	Zaterdag 26 februari 2005, vóór en tijdens de wedstrijd	10
2.5	Zaterdag 26 februari 2005, ná de wedstrijd	11
2.6	Het vervolg	12
3	Hit and run acties, acht cases seizoen 2004-2005	13
3.1	Inleiding	13
3.2	MVV - Fortuna Sittard	13
3.3	Go Ahead Eagles – Cambuur	13
3.4	Go Ahead Eagles – Zwolle	14
3.5	FC Utrecht – Ajax	14
3.6	Go Ahead Eagles – Willem II	15
3.7	PSV – NEC	15
3.8	FC Utrecht – Feyenoord	15
3.9	Heracles – Go Ahead Eagles	16
4	Beoordeling, conclusies en aanbevelingen	17
4.1	Informatie-uitwisseling Groningen-Breda	17
4.2	Wedstrijdvoorbereiding	18
4.3	De Bredase politie op vrijdagavond	18
4.4	Zaterdag vóór de wedstrijd	20
4.5	Zaterdagavond na de wedstrijd	20
4.6	Vervolg	21
4.7	Bestrijding losse confrontaties	21
	Bijlagen	
Bijlage 1	Samenstelling auditteam	24
Bijlage 2	Gesprekspartners	25
Bijlage 3	Overige bronnen	26
Bijlage 4	Plattegrond deel Breda	27
Bijlage 5	Plattegrond omgeving stadion	28
Bijlage 6	Protocol incidentenonderzoek	29

1 Inleiding

1.1 Opdracht

Het auditteam voetbalvandalisme, dat is ingesteld door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), heeft tot taak onderzoek te doen naar ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme in Nederland. Doel van het onderzoek is snel en praktisch inzicht te krijgen in de aanleiding en oorzaak van ingrijpende incidenten, onder meer door de geconstateerde feiten te relateren aan de in het *Beleidskader Bestrijding Voetvalvandalisme en Voetbalgeweld 2003* gestelde afspraken en verantwoordelijkheden. Op grond van de bevindingen doet het auditteam aanbevelingen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en de betrokken burgemeesters. In bijlage 1 is de samenstelling van het auditteam opgenomen.

In Breda hebben zich voor en na de wedstrijd NAC Breda - FC Groningen ernstige -ongeregeldheden voorgedaan. De avond voor de wedstrijd (25 februari 2005) reisde een groep Groningen-supporters naar Breda om daar met supporters van NAC een gewelddadige confrontatie aan te gaan. De politie heeft dit met grote moeite kunnen verijdelen, in gevechten tussen politie en relschoppers is een agent gewond geraakt. Uiteindelijk zijn 54 relschoppers aangehouden.

De volgende avond, 26 februari 2005, na afloop van de wedstrijd, keerde een groep NAC-supporters zich eerst tegen de beveiliging van NAC, vervolgens tegen de politie. Drie kwartier lang was het plein voor het stadion het toneel van gevechten tussen relschoppers en politie. Pas nadat de politie drie waarschuwingsschoten loste, kon de orde worden hersteld. Negen agenten raakten gewond en 22 relschoppers zijn aangehouden.

Deze beide gebeurtenissen waren voor het auditteam aanleiding tot het uitvoeren van een audit. De resultaten hiervan zijn opgenomen in dit verslag. Speciale aandacht gaat uit naar de risico-inschatting en de uitwisseling van informatie voorafgaand aan de ongeregeldeheden. Omdat dit seizoen vaker groepen supporters, los van de wedstrijd, de confrontatie opzoeken met elkaar, is apart aandacht geschonken aan dit verschijnsel.

1.2 Werkwijze

In maart en april 2005 is de relevante informatie verzameld en zijn interviews gehouden met operationeel en bestuurlijk betrokkenen. In bijlage 2 staat aangegeven welke personen geïnterviewd zijn. In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van andere informatiebronnen.

Bijlage 4 bevat een plattegrond van het deel van Breda waar zich vrijdagavond de ongeregeldeheden voordeden en in bijlage 5 staat een kaart van de omgeving van het stadion.

Het auditteam hanteert een onderzoeksprotocol dat bij de aanvang van de werkzaamheden van het auditteam aan alle betrokkenen is toegezonden (bijlage 6). Het referentiekader waaraan primair getoetst wordt is het landelijke *Beleidskader Bestrijding Voetvalvandalisme en Voetbalgeweld 2003*.

1.3 Opbouw rapport

Hoofdstuk 2, *Reconstructie*, biedt een overzicht van de relevante feiten uit de voorbereiding en van de twee dagen met ongeregelde heden. Teneinde dit feitenrelaas onomstreden te laten zijn, hebben alle geïnterviewde personen van NAC, FC Groningen, gemeenten Breda en Groningen, politie Breda en Groningen, de gelegenheid gehad om het concept van dit hoofdstuk te corrigeren op eventuele feitelijke onjuistheden. Vastgesteld is dat alle partijen kunnen instemmen met het feitenrelaas.

In hoofdstuk 3, *Losse confrontaties*, wordt stil gestaan bij acht (pogingen tot) confrontaties.

Hoofdstuk 4, *Beoordeling*, bevat conclusies en aanbevelingen.

2 Reconstructie

2.1 Inleiding

De wedstrijd NAC - FC Groningen was vooraf niet ingeschat als een problematisch treffen. Tussen de beide supportersgroepen heerste geen buitengewone rivaliteit, al was er eerder wel enige spanning ontstaan bij de wedstrijd FC Groningen - NAC die vroeg in het seizoen binnen tien dagen twee keer gespeeld werd. Op 12 september 2004 verliep de competitiewedstrijd FC Groningen - NAC (uitslag 1-2) zonder noemenswaardige problemen. Wel probeerden Groningen-supporters na afloop op te trekken naar de bussen van NAC-supporters. Om die reden had Groningen voor de bekerwedstrijd van 22 september, wederom in Groningen en wederom won NAC, een combiregeling opgelegd aan NAC.

Via de vriendenbanden met Belgische clubs was er wel potentiële spanning: de harde kern van FC Groningen onderhoudt namelijk een warme relatie met de supporters van Germinal Beerschot uit Antwerpen (GBA). De fanatieke aanhang van NAC is bevriend met de aanhang van Lokeren, op zijn beurt weer een 'vijand' van GBA. In Breda is men bijzonder beducht voor GBA sinds een oefenwedstrijd tussen beide clubs in Breda op zondag 6 januari 2002 uitliep op rellen. Die zondagmiddag moest de ME er aan te pas komen om de rust in de stad te herstellen.

Toen in januari 2004 de burgemeester van Breda met de politie en de club de risico-indeling opstelde voor alle wedstrijden van het seizoen 2004-2005, werd de wedstrijd NAC-Groningen ingedeeld in de B-categorie. Dit houdt in dat het stempel 'enig risico' op deze wedstrijd werd geplakt. Praktisch houdt dit in dat de kaartverkoop niet vrij was (clubcard verplicht). Het *Beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld 2003* (pagina 50) stelt dat er bij indeling in de B-categorie enkel evenementenbier mag worden geschonken. NAC schenkt gewoon bier bij B-wedstrijden. Doel van de indeling van deze wedstrijd in de B-categorie was maatwerk te kunnen leveren met als bij-effect het op voorhand voorkomen dat GBA-supporters kaarten zouden kunnen kopen. Eventuele spanningen tussen de supportersgroepen van NAC en Groningen speelden bij dit besluit geen rol.

2.2 Voorbereiding

Alhoewel de wedstrijd vooraf in de B-categorie was geplaatst, verkeerden politie, gemeente en club vóóraf, maar ook na afloop van de wedstrijd, in de veronderstelling dat de wedstrijd in de A-categorie was ingedeeld. De rapportage van de politie aan de burgemeester, daags na de wedstrijd opgesteld, stelt dat de wedstrijd als A-wedstrijd was gecategoriseerd. In zowel de seizoengids van NAC als het Competitie Informatie Formulier staat de correcte informatie: B-categorie. Ook de kaartverkoop geschiedde in de praktijk conform de B-categorisering.

Geen combi

In de voorbereiding van de wedstrijd van 26 februari 2005, is er veelvuldig contact geweest tussen de politie Breda, de gemeente in de persoon van de loco-gemeentesecretaris, en de manager veiligheid van NAC. Op basis van de informatie vooraf was de wijze van vervoer vrij gelaten aan Groningen.

Wel hadden beide clubs afgesproken dat de kaartverkoop via FC Groningen zou verlopen en daartoe had NAC twee weken van te voren 300 kaarten naar FC Groningen gestuurd. Op vrijdag 19 januari 2005 vond telefonisch het vooroverleg plaats tussen beide clubs waarin de afspraken op detailniveau werden vastgelegd.

Wel combi

Op dinsdag 15 februari 2005 hoorde de veiligheidsmanager van NAC van zijn collega van FC Groningen het gerucht, dat een aantal GBA-supporters zich voor deze wedstrijd aan zou sluiten bij de Groningse supporters. Deze informatie is door NAC voorgelegd aan de politie, die deze geruchten bevestigde. Op basis van dit signaal besloot NAC, in overleg met politie en gemeente, op woensdag 16 februari 2005 alsnog de buscombiregeling op te leggen aan de Groningen-supporters. Omdat er in Groningen nog geen kaarten los waren verkocht was dit uitvoerbaar. De kaartverkoop werd stopgezet en met ingang van donderdag 17 februari 2005 was de combiregeling van kracht.

De supporters van Groningen reageerden hier negatief op en beoordeelden de switch van vrij vervoer naar combi als onredelijk. Er waren geen slechte ervaringen met uitreizende Groningen-supporters die een combi rechtvaardigden in hun ogen, de harde kern bezoekt overigens zelden uitwedstrijden. Wel vertoonde de harde kern de laatste weken bij thuiswedstrijden steeds agressiever gedrag. Was er de eerste helft van het seizoen weinig aan de hand in Groningen, bij Groningen-Vitesse op 11 februari 2005 roerde de harde kern zich. Vitesse-supporters werden belaagd en werden na afloop begeleid naar het station. Drie Groningen-supporters werden aangehouden voor opruiming. Ook op 20 februari 2005, bij Groningen-FC Twente, proberen hardekern-supporters van Groningen de bussen met supporters van de bezoekende club aan te vallen. Zes supporters zijn hierbij aangehouden. In de tweede seizoenshelft lijken verschillende, tot dan los opererende groepjes hardekern-supporters, zich te formeren in één verband.

Ook de NAC-supporters waren in eerste instantie ontevreden over de combi. Zij vreesden nu dat voor een volgend bezoek aan Groningen ook aan hén een combi zal worden opgelegd. Nadat de manager veiligheid aan de supportersraad van NAC had uitgelegd dat de grond voor dit besluit lag in de vermoedens dat GBA-supporters zich aan zouden sluiten bij Groningen-supporters, had de NAC-aanhang begrip voor het besluit.

Ontevreden NAC-supporters

Los van deze geruchten over GBA-supporters, maakte NAC zich zorgen over de toenemende ontevredenheid onder de eigen supporters over de resultaten en het vertoonde spel. Ook waren er zorgen over groeiende frustraties onder supporters die meenden dat er in verschillende stadions met verschillende maten werd gemeten waar het gaat om alcohol, spandoeken en vuurwerk. Tijdens een voorbereidend overleg met gemeente en politie op donderdagochtend 24 februari 2005, besloot NAC om die redenen de inzet van beveiligingspersoneel (security) en stewards te verhogen. Het aantal leden van de security werd opgehoogd van 24 naar 36, waaronder twee man te paard om het aangrenzende, open liggende bouwterrein van de HSL te bewaken. Het aantal stewards werd vastgesteld op 110, zodat NAC in totaal 146 mensen voor service, orde en veiligheid beschikbaar had. Groningen zou met drie bussen komen. In totaal ongeveer 140 supporters zouden van de combi gebruik maken. Dit aantal gaf geen aanleiding om nog meer mensen in te zetten.

Van de zijde van Groningen reisden vijftien stewards, vier medewerkers van het supportersproject en twee politieagenten mee.

De extra security-inzet van een beveiligingsbedrijf diende dus vooral om eventuele boze NAC-supporters die verhaal zouden kunnen halen na een nederlaag, tot rede te kunnen brengen. Daarnaast was NAC voornemens om directie en trainer na de wedstrijd beschikbaar te hebben om zondig met supporters te kunnen napraten. Zoals gewoonlijk zouden er na afloop ook twee spelers naar het supportershome gaan om na te praten, bij toerbeurt worden daarvoor spelers aangewezen.

NAC had met extra personeelsinzet, de opgelegde combi en de geplande na-gesprekken, ingespeeld op de geruchten over de GBA-supporters en de groeiende ongenoegens binnen de eigen aanhang. De politie zou volgens draaiboek 34 man inzetten, allemaal platte pet. Op donderdag 24 en vrijdag 25 februari 2005 kwam in Breda echter nieuwe informatie binnen uit Groningen.

Geruchten uit Groningen

Ruim een week voor de wedstrijd, op 18 februari 2005, pikt de politie Groningen het gerucht op dat Groningen-supporters, al dan niet samen met GBA-supporters, in Breda een confrontatie willen aangaan met NAC-supporters, ergens rond de wedstrijd. Ongenoegen over de opgelegde combi zou volgens de Groningse politie, hier een rol bij spelen. Binnen de politie Groningen werd dit gerucht verder onderzocht.

Op vrijdagmiddag 25 februari 2005 verneemt de voetbalcoördinator van de politie Groningen van een collega dat een groep supporters misschien dezelfde avond nog naar Breda zou afreizen. Deze informatie koppelt hij binnen de politie Groningen door voor verder onderzoek. De voetbalcoördinator krijgt geen informatie retour over de resultaten van dit verdere onderzoek. Ook de politie in Breda was op de hoogte van geruchten. Ten dele liep deze informatie via de clubs. De veiligheidsmanager van FC Groningen had dinsdag 15 februari zijn collega van NAC namelijk geïnformeerd over het gerucht van eventueel meereizende GBA-supporters. Een dag later gaf NAC dit signaal door aan de politie Breda die hier verder onderzoek naar verricht, onder andere in België. Ook van de politie Groningen ontvangt de politie Breda informatie: er zouden sterke aanwijzingen bestaan voor een losse confrontatie tussen beide supportergroepen in Breda. Zowel op donderdag 24 februari als overdag op vrijdag 25 februari 2005, heeft de politie Groningen gewezen op groeiende vermoedens in die richting, zonder daarover zekerheid te kunnen bieden. De politie Breda beoordeelt deze informatie als onvoldoende hard om op dat moment actie te ondernemen.

Als 's avonds om 20.00 uur de ongeveer 75 Groningers met een stoet auto's waaronder twee huurbusjes, de stad verlaten, is dat bekend binnen de Groningse politie. Deze informatie wordt direct doorgegeven aan de politie Breda, die vervolgens actie onderneemt. Maar binnen de Groningse politie is deze informatie niet gedeeld met de voetbalcoördinator. Daardoor kon deze geen actie ondernemen om de groep Groningen-supporters aan te spreken of te (laten) volgen. Bespreking van deze kwestie wijst uit dat het hier een incidentele nalatigheid betreft, binnen de politie Groningen bestaat de regel en het gebruik elkaar juist wél te informeren over dergelijke kwesties. In Breda werd de betreffende informatie direct doorgesluisd naar de voetbalcoördinator.

2.3 Vrijdagavond 25 februari 2005, Breda

Om 20.05 uur op vrijdagavond wordt de voetbalcoördinator van de politie Breda thuis opgebeld door een collega met de aankondiging dat 75 Groningers onderweg zijn naar Breda, op zoek naar een confrontatie met de NAC-aanhang. Kentekens van de auto's zijn niet bekend, de route is onbekend, wel is bekend dat er twee gehuurde busjes bij zitten en ook dat ze wellicht via Wuustwezel zullen rijden om GBA-supporters op te pikken. De voetbalcoördinator belt de operationeel commandant en deze haalt de voetbalcoördinator thuis op. Via spotters (agenten uit het district Breda die tot de NAC-pool behoren; zij kennen veel supporters en weten ook waar hun cafés zijn) wordt rond 21.00 uur bekend dat een grote groep NAC-supporters zich ophoudt bij café De Pint, nabij het station. De twee agenten (voetbalcoördinator en commandant) posteren zich in hun auto vlakbij het café waar rond de 80 mensen zich verzamelen, binnen en buiten staand, druk in de weer met mobiele telefoons. Vanuit de auto bellen de agenten meerdere malen met de KLPD (Korps Landelijke Politie Diensten) met de vraag uit te kijken naar de auto's van de groep Groningers. Dezelfde vraag wordt gesteld aan de politie in de districten Oosterhout en Tilburg en aan de spoorwegpolitie (voor het geval ze onderweg de trein nemen). Daarnaast belt de operationeel commandant vanuit de auto tussen 21.30 en 22.15 uur met de meldkamer en de officier van dienst om méér agenten beschikbaar te krijgen. De normale inzet op een vrijdagavond bedraagt 23 politiemensen, inclusief de Openbare Orde groep van 10 agenten (waaronder twee hondengeleiders). Deze Openbare Orde groep is normaal gericht op het uitgaanscentrum, maar wordt nu ingezet op het zoeken naar en tegenhouden van de Groningersupporters. De officier van dienst van de noodhulpeenheden wordt gevraagd de agenten, waarvan de werktijd om 22.00 uur eindigt, langer in dienst te houden. Door miscommunicatie wordt dit verzoek in eerste instantie niet uitgevoerd. De officier van dienst die ná 22.00 uur arriveert, trommelt alsnog de agenten op die al naar huis waren gegaan. Uiteindelijk zijn rond 23.00 uur in totaal 39 agenten op de been, dat is 16 agenten meer dan normaal. Vanuit de auto nabij het café is de districtschef gebeld, die zich met zijn privé-auto om 22.15 uur korte tijd voegt bij zijn collega's voor overleg. Gezamenlijk wordt een aanvraag van ME overwogen. De districtschef ziet hier vanaf omdat het twee uur duurt eer de ME feitelijk operationeel zal kunnen zijn.

De agenten die in en buiten de stad, onder andere bij de grensovergang naar Wuustwezel, zoeken naar de groep Groningersupporters hebben geen succes: de Groningers worden niet waargenomen. De voetbalcoördinator en de operationeel commandant, zij bevinden zich nog altijd in de auto bij het café, zijn voornemens de groep NAC-supporters aan te spreken wanneer er enige back-up arriveert. Dat gebeurt om 23.15 uur. Nog altijd is onbekend of, en zo ja, wáár de groep Groningers zich ophoudt. Op het moment dat de twee hun auto willen verlaten om de NAC-supporters aan te spreken, begeven de NAC-supporters zich allemaal naar hun auto's en vertrekken gezamenlijk. De twee agenten volgen de stoet auto's van de supporters. De NAC-aanhangers zetten koers naar het Brabantplein, parkeren daar hun auto's en lopen in de richting van de Antilooptstraat, naar later blijkt gewapend met paraplu's, biljartkeus, schaatsen en stokken. Een kleine groep agenten staat om de hoek te wachten, de voetbalcoördinator en commandant die de stoet volgden, voegen zich bij hen. Het is bijna 23.30 uur.

Op dat moment meldt een andere politie-eenheid dat de Groningers zijn gevonden: zij bevinden zich met 75 man, ook gewapend met stokken en dergelijk materiaal, in café De Toerist op de Teteringsedijk, een straat die parallel loopt aan de Antilooopstraat en daarvan gescheiden is door een huizenblok. Een groep van ongeveer tien agenten ziet om 23.30 uur de NAC-supporters uit de Antilooopstraat aan komen lopen naar de verbindende dwarsweg met de Teteringsedijk. De operationeel commandant roept 'actie' en deze tien man houden de NAC-supporters met de wapenstok tegen. Via de mobilfoon bereikt het commando 'actie' op het hetzelfde moment ook de agenten die op de Teteringsedijk tegenover de Groningers staan. Deze circa 20 agenten denken dat het commando voor hen bestemd was en drijven de Groningers voor korte tijd terug. De verschillende groepen agenten zien elkaar niet en handelen op eigen initiatief, of dus op toevallig opgevangen commando's. Ook de groepen supporters kunnen elkaar niet zien. De NAC-supporters keren onverrichter zake terug naar het Brabantplein, waar zes agenten de situatie in het oog houden. Onder deze NAC-supporters bevinden zich zowel jonge als oudere personen. De politie heeft geen herkenningen kunnen doen deze avond.

De overige agenten voegen zich vervolgens bij hun collega's 'om de hoek' op de Teteringsedijk waar ze de Groningers insluiten. Hier ontstaat een vechtpartij, de Groningers slaan met stokken en knuppels naar de politie. De politie zet de twee hondengeleiders in. De situatie is voor de politie risicovol omdat de groep Groningers te groot is en bescherming ontbreekt (het zijn 'platte petten' zonder schilden en helmen). Eén Groninger loopt met een stanleymes op een agent in, een andere agent wordt door een onbekende op zijn hoofd geslagen. Om ongeveer 24.00 uur ontstaat een patstelling: de Groningers komen niet door de politielinie heen, maar de politie is van zijn kant niet in staat de groep onder controle te krijgen. De politie heeft wel een linie geformeerd en ook twee Groningers (waaronder de man met het stanleymes) kunnen aanhouden. De arrestanten worden achter de linie afgevoerd. De Groningers worden gesommeerd de stad te verlaten maar zij willen de twee aangehouden Groningers mee terug nemen. Deze eis wordt door de politie niet ingewilligd. Uiteindelijk vertrekt de groep, waaronder ook circa tien Belgen zijn waargenomen. Twee auto's hebben een Belgisch kenteken. Verder vertrekken ze in ruim 20 auto's en de twee huurbusjes. Een eenheid van de politie en een eenheid van de KLPD, die inmiddels ter assistentie van de politie Breda ter plaatse was gekomen, begeleiden de groep de stad uit. De groep blijft voor een groot deel bijeen; sommige auto's hebben wellicht een andere route genomen, de Belgen hebben in ieder geval wel de groep verlaten. Op de snelweg bij Gorinchem rijdt de overgebleven stoet auto's een fuik van een alcoholcontrole in. De eenheid van de Bredase politie maakt van die gelegenheid gebruik de KLPD de identiteit van 41 Groningers vast te laten stellen met het oog op mogelijke vervolging. Naast de twee Groningers zijn ook drie NAC-supporters aangehouden.

Doel van de politie gedurende deze avond was het scheiden van de groepen en voorkomen van escalatie. Aanhoudingen ter plekke verrichten was geen doelstelling omdat daar te weinig capaciteit voor was. Nadat de identiteit van 41 Groningers was vastgesteld, is enkele weken later tegen hen verbaal opgemaakt. Door het Openbaar Ministerie is aan de politie "toestemming aanhouding buiten heterdaad" verleend. De 41 Groningers wordt deelname aan openlijke geweldpleging ten laste gelegd. Onder hen bevonden zich 30 mensen die bij de politie Groningen bekend staan als harde-kernleden, enkelen van hen hadden een stadionverbod.

2.4 Zaterdag 26 februari 2005, vóór en tijdens de wedstrijd

's Ochtends om 10 uur vond het eerste telefonische overleg plaats tussen politie, gemeente en club. De burgemeester, die in het buitenland was, en de loco-burgemeester besloten dat die avond in het stadion de lokale driehoek bijeen zou komen om 19.00 uur. Dit tijdstip was het laatste moment van aanvraag om direct na de wedstrijd eventueel ME, paarden of aanhoudingseenheden beschikbaar te hebben. Bij de driehoek zouden aanwezig zijn de officier van justitie, de algemeen commandant van politie, de loco-burgemeester, de vaste vertegenwoordiger voetbalzaken van de gemeente en tevens de manager veiligheid van de club.

De gehele dag werd elk uur alle informatie van betrokkenen (politie, NAC, gemeente) bij de algemeen commandant gemeld. De veiligheidsmanager van de club en de voetbalcoördinator van de politie hielden contact met hun collega's in Groningen. Alle informatie, ook die van de spotters en andere politiediensten, wees erop dat het rustig zou blijven. Uit Groningen kwam het zelfde signaal: de confrontatie was geweest, vandaag zou er niets gebeuren. Met FC Groningen en de politie Groningen was 's ochtends afgesproken dat in Groningen zou worden gecontroleerd of er onder de supporters, die 's middags met drie bussen zouden afreizen, zich ook personen zouden bevinden waarvan de avond tevoren de identiteit was vastgesteld. Dit bleek niet het geval te zijn.

De algemeen commandant besloot, na overleg met de districtschef, om 12.00 uur toch tot het verhogen van de politie-inzet die avond van 39 naar 55 personen, inclusief de twee hondenbegeleiders. Rationele overwegingen waren hier niet voor, de algemeen commandant deed dit op gevoel.

Tijdens de lokale driehoek om 19.00 uur is vastgesteld dat er geen reden was om nog meer extra maatregelen te nemen, expliciet is besloten geen verzoek tot inzet ME bij de korpsleiding in te dienen. Ook de informatie die de spotters van de politie doorgaven vanaf de reeds gevulde tribunevakken, wees niet op spanningen of voornemens tot rellen. Om 19.30 uur begon de wedstrijd, de sfeer was normaal, er was geen animositeit tussen supportersgroepen. In het gehele stadion was het voor en tijdens de wedstrijd toegestaan alcohol te schenken en te drinken.

Kort voor het begin van de tweede helft vond er informatie-uitwisseling plaats van de algemeen commandant met de spotters op de tribunes, de manager veiligheid van NAC, het hoofd van de ingehuurde security en de operationeel commandant buiten het stadion. Ook op dat moment was de analyse: niets aan de hand, en ook geen spanning in de lucht. Tien minuten voor het eind van de wedstrijd (FC Groningen won met 1-4) verlieten grote groepen NAC supporters teleurgesteld de tribune. Zij zochten ten dele hun auto's op en gingen voor een groot deel naar café Beatrix aan de korte kant van het stadion. Deze laatste groep was vooral afkomstig uit vak G en de B-side. Op het zelfde tijdstip kwam bij de algemeen commandant de melding binnen dat Utrecht-supporters met snode plannen op weg waren naar ADO Den Haag en wellicht af zouden buigen naar Breda. De algemeen commandant deelde deze informatie aan de operationeel commandant van de eenheden buiten, met het verzoek daar op te letten. Er zijn geen Utrecht-supporters waargenomen in Breda.

2.5 Zaterdag 26 februari 2005, ná de wedstrijd

Ongeveer tien minuten na afloop van de wedstrijd, het is bijna 21.30 uur, lopen vanuit café Beatrix ongeveer 15 supporters naar het spelershome, gelegen aan de lange zijde van het stadion, naast de hoofdingang. Ze zijn boos maar niet agressief en roepen met de kreet 'Bloed zweet en tranen' de spelers op om meer inzet te tonen op het veld. 'Wij willen spelers zien' roepen ze ook. Leden van de security houden de groep tegen en de directeur is beschikbaar om met deze groep fanatieke supporters een gesprek aan te gaan. De spelers bevinden zich dan nog in de kleedkamer. Na enkele minuten komt er vanaf de hoek Lunetstraat- Stadionstraat een tweede groep van circa 60 man aanhollen die agressief is, de eerste groep overloopt en met vechten probeert het spelershome binnen te dringen. Leden van de security delen klappen uit en weten de groep tegen te houden. Dan begeeft zich de gehele groep, die intussen 80 man groot is, zich naar de hoofdingang. Ook hier houden leden van de security de groep tegen, er wordt geslagen en geschopt, een ruit sneuvelt en een agent in burger trekt zijn wapenstok. De agent wordt in het nauw gedreven en ontzet door leden van de security. De security geeft dan aan de politie te kennen deze groep niet meer te kunnen tegenhouden. Eenheden van de politie, die zich in eerste instantie afzijdig hielden, schieten te hulp. Door als linie op te trekken slaagt de politie met inzet van twee honden erin de groep achteruit te krijgen, tot achter het spelershome. Binnen houden stewards mensen tegen die het stadion langs de hoofdingang willen verlaten. De Groningen-supporters en ook de spelersbus van FC Groningen kunnen vertrekken vanaf de andere korte zijde van het stadion, gelegen aan de spoorzijde. Vanaf het moment dat de politie optreedt, keert de groep reischoppers zich tegen hen. De groep gooit met fietsen en fietsonderdelen, stenen en glazen. De veertig agenten met de platte pet zijn ongeveer drie kwartier (van 21.30 tot 22.15 uur) in gevecht met deze groep, die niet verder aangroeit, waarbij de politie er niet in slaagt controle te krijgen over de situatie. Het tafereel schuift heen en weer: de politie drijft de groep met honden en korte wapenstok de hoek om, richting café Beatrix, maar wanneer de groep al stenengooiend reageert, moet de politie weer terug tot achter het spelershome. De hondenbegeleiders moeten regelmatig achter de linie omdat de honden vermoeid raken. Na een tiental minuten chargeren en terugtrekken (om ongeveer 21.40 uur) poogt de algemeen commandant ME-assistentie te krijgen. Aan de districten Oosterhout, Tilburg en Bergen op Zoom wordt gevraagd of daar op dat moment ME voorhanden is, dezelfde vraag wordt gesteld aan regio's Brabant Noord en Rotterdam Rijnmond. Deze verzoeken leveren geen ondersteuning van ME op. Ook belt de algemeen commandant naar het PIOG (Politie Instituut voor Geweldsbeheersing in het nabij gelegen Woensdrecht waar ME opgeleid wordt) of daar toevallig een peloton ME in opleiding is. Ook hier krijgt hij nul op het rekest. Uit het trottoir voor het stadion maken de NAC-supporters grote tegels los die tot brokken kapot worden gegooid. Het gooien met deze brokken stenen naar de linie stelt de algemeen commandant en ook de operationeel commandant ter plekke voor problemen: de agenten zijn kwetsbaar, lange wapenstokken zijn er niet, pepperspray gebruiken tegen groepen laat de instructie niet toe, beschermingsmiddelen als helmen en schilden behoren aan de ME toe, de uniformdienst heeft deze bescherming niet. Op het moment dat de politielinie nog verder achteruit gedrongen wordt door het gooien met stenen, zeggen individuele agenten de linie te willen verlaten uit lijfsbehoud. De operationeel commandant besluit dan twee waarschuwingsschoten te lossen, direct gevolgd door een charge. De groep supporters trekt zich daarop terug, de hoek weer om naar café Beatrix.

Het is 22.00 uur. Op last van de algemeen commandant wordt dit café gesloten. Vanuit het café wordt met materiaal gegooid naar de politie en de situatie blijft onduidelijk. Nadat de operationeel commandant ter hoogte van café Beatrix een derde waarschuwingsschot heeft gelost, valt de groep uiteen. Kort daarna krijgen politieagenten die bij de NAC-pool horen, contact met supporters en trekt de politie zich terug in een linie ter hoogte van het spelershome. Om 22.50 uur kunnen de spelers van NAC het stadion verlaten, om 23.00 uur was de orde weer hersteld.

Negen agenten raken licht gewond, ook onder de NAC-supporters en passanten zijn meerdere mensen gewond geraakt. Vijf gewonden hebben een aanklacht tegen de politie ingediend. Naar aanleiding van klachten over het politieoptreden en de mate waarin geweld door de politie is toegepast, stelt de Unit Veiligheid en Integriteit van de politieregio Midden en West Brabant een onderzoek in.

De avond zelf heeft de politie vijf aanhoudingen verricht en op basis van waarnemingen en recherchewerk, zijn in de week na deze confrontatie totaal nog eens 22 NAC-supporters aangehouden die ervan worden verdacht deel te hebben genomen aan deze rellen. De leeftijd van deze verdachten ligt tussen de 17 en 47 jaar, gemiddeld zijn het middenwintigers en hadden ze een kaartje voor de wedstrijd. In de weken na de wedstrijd zijn 21 stadionverboden opgelegd, de verwachting is dat er nog enkele zullen volgen. Omdat de politie sommige deelnemers aan deze rellen poging tot doodslag ten laste wil leggen, is voorrang verleend aan de opsporing en aanhouding van deze verdachten. Negen rechercheurs zijn vijf weken lang vrij gemaakt om het onderzoek af te ronden.

2.6 Het vervolg

Naast de 27 aanhoudingen van NAC-supporters in verband met de rellen van zaterdagavond, waren er op vrijdag 3 NAC-supporters aangehouden. Deze NAC-supporters worden vervolgd voor opruiing, bedreiging, (deelname aan) openlijke geweldpleging en/of poging tot doodslag. In Groningen zijn uiteindelijk 51 mensen aangehouden. Zij worden beschuldigd van minimaal deelname aan openlijke geweldpleging. Zij zijn in Breda gehoord. In totaal zijn daarmee 81 aanhoudingen verricht.

NAC heeft zelf als maatregel de koppeling van clubcard en pasfoto aangekondigd. Momenteel wordt hierop door de club gestudeerd.

De gemeente Breda onderzoekt de mogelijkheid om op grond van de APV personen een omgevingsverbod te geven, eventueel vergezeld van een meldingsplicht. Tevens is het verbieden van alcoholgebruik in en om het stadion in overweging.

Tussen de vier burgemeesters (RBC te Roosendaal, NAC in Breda, Willem II in Tilburg en RKC in Waalwijk) binnen de politieregio Midden en West Brabant wordt overleg gevoerd gericht op het afstemmen van beleid rond voetbalwedstrijden. Door personele wisselingen hebben deze vier burgemeester daarover eerder nog geen overleg gehad.

3 Hit and run acties, acht cases seizoen 2004-2005

3.1 Inleiding

De komst van Groningen-supporters naar Breda de avond vóór de wedstrijd met het oogmerk een confrontatie aan te gaan met een groep NAC-supporters, is dit seizoen geen uitzondering. Hieronder in een notendop de weergave van acht andere zogenaamde *losse confrontaties*, acties waarbij een groep supporters buiten de wedstrijd om, op eigen gelegenheid, afreist naar een speelstad om daar een korte, gewelddadige confrontatie aan te gaan met een supportergroep uit die betreffende stad, soms 'op afspraak', soms bij verrassing. De aandacht gaat in dit bestek vooral uit naar het uitwisselen van informatie vooraf en het preventief handelen.

3.2 MVV - Fortuna Sittard

wedstrijddag: vrijdag 22 oktober 2004
(poging tot) confrontatie: vrijdag 22 oktober 2004

Ongeveer één week voor aanvang wedstrijd ontving de politie Maastricht vanuit supporterskringen zachte informatie en vanuit eigen bronnen harde informatie, dat er iets zou gaan gebeuren voor aanvang van de wedstrijd. Supporters van beide clubs zouden op de vuist willen gaan, meer was niet bekend. In overleg met de algemeen commandant is besloten een peloton ME in dienst te roepen voor de wedstrijd. Later in de week bereikte informatie over de locatie de politie. Dit bleek buiten het centrum te zijn in een woonwijk. Ook de aantallen waren bekend: 40 MVV-supporters en 40 Fortuna-supporters. Het betrof op voorhand bekenden van de politie, overigens zonder stadionverbod. De politie zou de ontmoetingsplek onopvallend in observatie houden. Zodra daadwerkelijk sprake zou zijn van bewegingen van groepen supporters in de richting van de ontmoetingsplek, zou de ME er op afgestuurd worden om te zorgen dat beide groepen elkaar niet zouden treffen. Zover is het echter niet gekomen want anderhalf uur voor aanvang van de wedstrijd deed zich op de ringweg Maastricht een groot ongeluk voor waardoor al het autoverkeer kwam vast te staan en een enorme verkeerschaos ontstond. Kort voor aanvang van de wedstrijd is het nog wel onrustig geweest rond het stadion. Verschillende groepjes Fortuna supporters werden gelokaliseerd en de ME werd ingezet om de supporters te scheiden.

3.3 Go Ahead Eagles – Cambuur

wedstrijddag: vrijdag 29 oktober 2004
(poging tot) confrontatie: vrijdag 29 oktober 2004

Buiten de combiregeling om probeert vrijdagavond een groep van 35 Cambuur-supporters naar Deventer af te reizen achter in een vrachtwagen. Onderweg, in Vaassen, wordt dit bij toeval gezien door een agent en in Deventer ruikt een politieagent/voetbalkenner onraad als hij ervan hoort.

De vrachtwagen wordt aan de kant gezet en 24 Cambuur-supporters worden aangehouden, de overigen weten te ontkomen. Vijf supporters uit deze groep hadden geen identiteitsbewijs bij zich en zijn op basis daarvan voor een eventueel stadionverbod aangemeld bij de KNVB. De namen van de anderen heeft de korpsbeheerder (burgemeester van Zwolle) eind april 2005 nog niet doorgegeven aan de club zodat hier nog geen stadionverboden kunnen worden opgelegd. De politie Deventer heeft hier wel om verzocht.

3.4 Go Ahead Eagles – Zwolle

wedstrijddag: zondag 28 november 2004

(poging tot) confrontatie: zaterdag 27 november 2004

Een week van te voren had de politie Deventer van collega's uit Zwolle, geruchten vernomen over de vroegtijdige komst van een groep Zwolle-supporters. In de namiddag van zaterdag 27 november 2004, zag de politie een ongebruikelijk fenomeen voor dat tijdstip: de harde kern van Go Ahead verzamelde zich in hun honk, nabij het stadion. Tegelijk berichtte de politie Zwolle dat een groep hardekernsupporters onderweg was naar Deventer. De politie Deventer mobiliseerde dertig mensen en ontdekte al snel dat de Zwolse supporters zich bevonden in een café op De Brink, midden in het centrum van Deventer, druk bellend. De politie sloot de supporters daar in. Op datzelfde moment arriveerden de Go Ahead-supporters maar de politie kon een confrontatie voorkomen. Met een bus bracht de politie 34 Zwollenaars naar het bureau. Ze zijn aangehouden voor verstoring van de openbare orde. De 34 Zwolse supporters zijn ook allemaal in verzekering gesteld tot na de wedstrijd van zondag, sommigen zelfs tot maandag. Ze hadden geen kaartje voor de wedstrijd. Onder hen bevonden zich vele supporters van de harde kern van Zwolle, negen van hen hadden een stadionverbod. Justitie beoordeelde het optreden van de Zwolse supporters niet als strafbaar, een vordering is niet ingesteld. Omdat justitie geen vervolging instelde tegen de leden van de groep, zijn de namen niet langs deze weg doorgegeven aan de KNVB. De korpsbeheerder (burgemeester van Zwolle) is van plan alsnog de namen door te geven aan FC Zwolle zodat deze de 34 personen aan kan melden bij de KNVB voor een landelijk stadionverbod. Eind april 2005 is dit aanmelden (nog) niet geschied.

3.5 FC Utrecht – Ajax

wedstrijddag: zondag 23 januari 2005

(poging tot) confrontatie: zaterdag 22 januari 2005

De dag vóór de wedstrijd kreeg de politie Utrecht van de politie Amsterdam het signaal dat een groep supporters van Ajax deze zaterdag reeds zou afreizen naar Utrecht om daar de confrontatie met Utrecht-supporters op te zoeken. Rond zes uur die zaterdagmiddag kwam het bericht uit Amsterdam dat de groep daadwerkelijk onderweg was naar Utrecht. Onderweg verzamelden zij zich bij motel de Witte Bergen langs de A1. De politie Utrecht besloot daarop de ME in dienst te halen met aanvankelijk het doel de groep bij het motel in te sluiten. Toen bij aankomst de groep al verdwenen was, is ervoor gekozen om uit preventief oogpunt veel politie zichtbaar in te zetten op de snelweg tussen motel de Witte Bergen en de invalswegen van Utrecht. De groep met Ajax-supporters is vervolgens uiteen gevallen.

Er is geen confrontatie geweest met Utrecht-supporters. Een uur later bleek dat een grote groep Utrecht-supporters, voorzien van slag- en steekwapens, zich verzamelde in een woonwijk. Uit deze groep zijn ongeveer 30 personen aangehouden voor dreigende verstoring van de openbare orde (APV). De rest van de supporters is 'opgelost' in het uitgaanspubliek van de zaterdagavond. De 30 aangehouden supporters zijn allen door het OM aangemeld voor een landelijk stadionverbod op basis van het feit dat ze allemaal door de politie bekeurd zijn voor verstoring openbare orde (politietransactie).

3.6 Go Ahead Eagles – Willem II

wedstrijddag: dinsdag 25 januari 2005
(poging tot) confrontatie: dinsdag 25 januari 2005

Buiten de combiregeling om proberen Willem II-supporters met auto's naar Deventer te gaan. Deze informatie was door de politie uit Tilburg doorgegeven aan de politie Deventer. Op de A1 buiten Deventer zijn de supporters onderschept en op basis van een noodbevel teruggestuurd.

3.7 PSV – NEC

wedstrijddag: zaterdag 19 februari 2005
(poging tot) confrontatie: vrijdag 18 februari 2005

NEC-supporters verzamelen zich de dag voor de wedstrijd in Eindhoven om op te trekken naar het supporterscafé van de harde kern van PSV. De politie van Eindhoven was vroegtijdig op de hoogte van deze plannen. De 33 personen worden aangehouden voordat het tot een treffen kan komen. De politie Eindhoven heeft op de wedstrijddag – met toestemming van de Officier van Justitie – de 33 namen aan NEC doorgegeven. NEC wees de betreffende supporters terecht met een brief en legde geen stadionverboden op omdat NEC zich aansloot bij het standpunt van de Officier van Justitie te Eindhoven. Deze beschouwde het niet als een voetbalgerelateerde zaak. Hierop is begin april, op verzoek van de burgemeester van Eindhoven, door PSV de lijst met namen doorgegeven aan de KNVB. Omdat de melding aan de KNVB niet van NEC afkomstig is (de club van de betreffende supporters) heeft een en ander (nog) niet geleid tot het opleggen van stadionverboden door de KNVB.

3.8 FC Utrecht – Feyenoord

wedstrijddag: zondag 20 februari 2005
(poging tot) confrontatie: zaterdag 19 februari 2005

Op zaterdagavond, de dag voor de wedstrijd, reizen 50 tot 100 supporters van Feyenoord af naar de binnenstad van Utrecht. De groep splitst zich op in kleinere groepjes die kris kras richting het centrum trekken. De politie Utrecht heeft grote moeite ze te volgen. In totaal zijn 37 aanhoudingen verricht voor verboden wapenbezit (10 slagbeugels en een boksbeugel) en voor verstoring van de openbare orde.

De politie Utrecht had eerder die zaterdag, op basis van het signaal dat Feyenoord-supporters vooruit zouden reizen, besloten de verzamelplekken

van de Utrecht-supporters in de gaten te houden. Toen rond half tien een groep Feyenoord-supporters die richting binnenstad trok, werd waargenomen, gewapend met slag- en steekwapens, is extra politie ingezet alsmede de ME. De hele groep insluiten lukte niet maar wel zijn naast 6 Utrecht-supporters ook 31 Feyenoord-supporters aangehouden. Er is geen confrontatie geweest. De aangehouden supporters zijn allen via het OM bij de KNVB aangemeld voor een landelijk stadionverbod. Ten dele vanwege strafbare feiten (verboden wapenbezit), ten dele op basis van politie-transacties (verstoring openbare orde).

3.9 Heracles – Go Ahead Eagles

wedstrijddag: vrijdag 11 maart 2005

(poging tot) confrontatie: vrijdag 11 maart 2005

Ruim na afloop van de wedstrijd (tegen 23.00 uur) arriveert een groep van 40 Go Ahead-supporters in Almelo en richt vernielingen aan in het supporterscafé van Heracles. Deze groep had de wedstrijd niet bezocht maar was eerder die avond met auto's naar Zwolle afgereisd op zoek naar een confrontatie met Zwolle-supporters. Omdat in Zwolle veel politie op de been was, keerden ze om en reisden alsnog af naar Almelo. Het was een spontane actie waar geen informatie over bekend was bij de politie. Wel was er zachte informatie over eventuele acties in Zwolle maar daar bleef het bij. Na de vechtpartij in Almelo zijn negen supporters aangehouden in een wijk vlakbij het café. Omdat de individuele bewijsvoering lastig was, is niemand vervolgd. Aanmelding aan de club via de korpsbeheerder wordt in overweging gehouden.

4 Beoordeling, conclusies en aanbevelingen

4.1 Informatie-uitwisseling Groningen-Breda

Ondanks het feit dat de politie Groningen een groeiend vermoeden had van hun plannen, kunnen 75 Groningen-supporters op vrijdagavond ongehinderd naar Breda afreizen. Hoe heeft dat kunnen gebeuren? Waarom leidde deze informatie niet tot een verijdeling van de plannen? Hoe heeft het kunnen gebeuren dat de politie in Breda vrijdagavond tegenover een overmacht aan relschoppers is komen te staan, waarbij de groepen uit Breda en Groningen slechts met kunst- en vliegwerk gescheiden gehouden konden worden?

Het eerste deel van het antwoord op deze vraag ligt in Groningen. Binnen de politie Groningen werd beschikbare informatie niet gedeeld en daardoor kon de politie niet optreden door bijvoorbeeld de reis te verijdelen of minimaal de stoet auto's te volgen (adoptiemodel). Was dat laatste gebeurd, dan zou de groep onderweg, eventueel pas aan de gemeentegrens van Breda, kunnen worden tegengehouden.

De politie Groningen handelde hiermee in strijd met de afspraken over communicatie en informatie-uitwisseling zoals opgenomen in het *Beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld 2003* (pagina 20). De politie Groningen heeft aangegeven dat het een eenmalig incident betrof.

Een tweede deel van het antwoord vinden we in Breda: het toekennen van de juiste waarde aan informatie. De politie Groningen deelde donderdag en vrijdagochtend het groeiende vermoeden van een aanstaande *losse confrontatie* namelijk wel mee aan de politie Breda. Deze achtte de informatie minder hard dan de politie Groningen. Hier doet zich het probleem voor dat er geen ruimte voor nuances lijkt te bestaan in het kwalificeren van dreiging. Echt hard is dergelijke informatie pas als de groep daadwerkelijk vertrekt, zo stellen de beide politiekorpsen bij navraag. Tot die tijd is de informatie niet hard en geeft in het algemeen geen aanleiding om de politie verder te activeren.

Het type *losse confrontatie* zoals de Groningers uitvoerden, wordt evenwel door de aard van de daders niet voorbereid op een planmatige manier, resulterend in afspraken in agenda's. Dit type acties groeit, voornemens worden gemaakt en gewijzigd, sms-jes gaan heen en weer, maar pas op het laatste moment blijkt of het doorgaat. Vooraf is de informatie derhalve nooit hard. De politie zal dus zelden vooraf 100% garantie (kunnen) geven, maar kan wel waarnemen dat er serieuze plannen zijn. De digitale code *hard-niet hard* is bij *losse confrontaties* geen effectieve terminologie om elkaar te waarschuwen.

Als het gaat om het sterker worden van de vermoedens, volgde de politie Breda de ontwikkeling in de informatie van de politie in Groningen niet.

Conclusie 1

Binnen de politie Groningen is de beschikbare informatie over de (mogelijke) confrontatie tussen supporters van FC Groningen en NAC in Breda, niet tijdig en hanteerbaar voor operationeel gebruik verspreid. Hierdoor was het niet mogelijk de groep FC Groningen-supporters bij vertrek uit Groningen te volgen of op een andere wijze (onderweg) in te grijpen.
--

Conclusie 2

De politie Groningen heeft wel de politie Breda geïnformeerd, doch binnen de politie Breda heeft de informatie uit Groningen over een groeiend vermoeden van een losse confrontatie, niet geleid tot (voorbereiding van) operationele activiteiten. De politie Breda was daardoor onvoldoende voorbereid en toegerust om adequaat op te kunnen treden tegen het treffen tussen beide supportersgroepen op vrijdagavond.

Aanbeveling 1

Binnen en tussen politiekorpsen wordt deugdelijk geduide relevante informatie, inclusief ontwikkelingen in informatie, tijdig en volledig -aan de verantwoordelijke diensten verstrekt.

Aanbeveling 2

De Raad van Hoofdcommissarissen wordt aanbevolen dit type acties van voetbalvandalen te analyseren en de onderlinge afstemming tussen en binnen korpsen met name wat betreft de duiding van informatie te verbeteren.

4.2 Wedstrijdvoorbereiding

Het feit dat de betrokken partijen in Breda zowel vooraf als achteraf zich niet bewust zijn van de indeling van de wedstrijd in de juiste risicocategorie, is slordig. Bij deze wedstrijd heeft deze slordigheid geen gevolgen gehad.

Conclusie 3

Het is slordig dat gemeente, club en politie in Breda zich niet bewust zijn geweest van de aanvankelijke indeling van deze wedstrijd in de B-categorie.

Het omzetten van het vrij vervoer in een verplichte buscombi tien dagen voor de wedstrijd, was begrijpelijk gezien de geruchten dat gevreesde GBA-supporters zouden meereizen. Tegelijk is het een factor die bij de Groningen-aanhang slecht viel.

Conclusie 4

Gezien de ervaringen met GBA-supporters is het omzetten van vrij reizen in een verplichte buscombi, na geruchten over de komst van GBA-supporters, een goed te verdedigen beslissing.

In tegenspraak tot de tolerantiegrenzen uit het *Beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld 2003* wordt in het NAC-stadion bij B-wedstrijden in het stadion alsmede op de tribunes alcohol geschonken.

Conclusie 5

NAC Breda houdt zich niet aan de tolerantiegrens alcohol zoals volgens gezamenlijke afspraak neergelegd in het *Beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld 2003*, pagina's 49 en 50. Het auditteam is van oordeel dat deze tolerantiegrenzen eenduidig en strikt gehanteerd dienen te worden.

4.3 De Bredase politie op vrijdagavond

Vanaf het moment dat de Groningers onderweg naar Breda waren, liep de Bredase politie achter de feiten aan. Er moest een groep kwaadwillende Groningers worden geïsoleerd en verwijderd, waarvan de locatie onbekend was. Om 20.05 uur was bekend dat deze groep van 75 man vertrokken was

uit Groningen. Om 21.00 uur was bekend dat de NAC-groep van ongeveer 80 man zich organiseerde. Daarmee was de kans op een gewelddadige confrontatie deze avond rond 23.00 uur redelijk groot geworden. Als reactie op deze kennis van de risico's heeft de politie terecht direct gepoogd met inschakeling van KLPD en collega's van andere districten, de Groningers tijdig te ontdekken zodat tegenhouden, aanhouden dan wel direct terugsturen mogelijk zou zijn.

Conclusie 6

Terecht heeft de politie Breda vrijdagavond vanaf 20.05 uur ingezet op het opsporen van beide supportersgroepen, waarbij ook is getracht om de FC Groningen-supporters vóór Breda te onderscheppen en tegen te houden.
--

Daarnaast heeft de politie geanticipeerd op de confrontatie door de inzet van reguliere politie op te hogen van 23 naar 39 agenten. Gezien de omvang van beide groepen en de kans op slagwapens, had de politie om 21.00 uur evenwel voldoende informatie in handen om het risico in te kunnen schatten van mogelijke scenario's die zich die avond zouden kunnen ontwikkelen. Aan het inzetten van 39 agenten ('platte petten') met als doel een vechtpartij van 150 relschoppers te voorkomen, kleven grote risico's. Met de kennis van 21.00 uur had op dat moment een aanvraag voor een peloton ME in de rede gelegen. Dan zou om 23.00 uur de politie met voldoende bescherming en slagkracht hebben kunnen optreden. Juist op tijd om de Groningers, die rond die tijd verwacht hadden kunnen worden gezien de reistijd Groningen-Breda, tegen te kunnen houden dan wel in bedwang te kunnen houden.

Later om 22.15 uur is wel overwogen ME aan te vragen; hier is van afgezien omdat daadwerkelijke inzet pas "twee uur later" zou kunnen plaatsvinden. De inschatting ter plekke dat het twee uur duurt eer de ME ter plekke is, is overigens niet in overeenstemming met zowel het beleid als de praktijk. Conform landelijk normen is ook in de regio Midden en West Brabant de ME hooguit anderhalf uur na oproep inzetbaar.

Met kunst- en vliegwerk is het de politie gelukt de beide groepen gescheiden te houden. Het overzicht ontbrak de operationeel commandant enige tijd. Pas nadat de NAC-supporters zich terug hadden getrokken, kon gepoogd worden de groep Groningers geïsoleerd en georganiseerd aan te pakken. Daarbij liepen agenten risico's omdat de politie in ondertal was en onbeschermde opereerde (geen helmen, geen lange wapenstok, geen schilden, geen beschermende kledij, geen traangas). Omdat de politie geen controle had over de situatie, was er ook geen capaciteit om meer dan drie aanhoudingen te verrichten. Bij de terugreis van de Groningers heeft de begeleidende politie-eenheid adequaat gereageerd op de alcoholcontrole door de overmacht aan verkeerspolitie ter plekke aan te wenden voor identificatie van de Groningers. Hierdoor is vervolging voor (deelname aan) openlijke geweldpleging mogelijk geworden.

Conclusie 7

De politie Breda was vrijdagavond onvoldoende voorbereid en toegerust om zonder ernstige risico's voor de politie zelf, de beide groepen te scheiden en snel tot herstel van de openbare orde over te gaan. De politie had onvoldoende controle over de situatie en kon daardoor weinig aanhoudingen verrichten.
--

Conclusie 8

Om 21.00 uur was er op basis van de kennis van de komst van de Groningers enerzijds en de aanwezigheid van een groot aantal NAC-supporters anderzijds voldoende informatie om, op basis van een hernieuwde risico-inschatting, een peloton ME aan te vragen.

4.4 Zaterdag vóór de wedstrijd

Op zaterdag 26 februari 2005 zijn de gebeurtenissen van vrijdagavond nadrukkelijk besproken en zijn eventuele gevolgen ervan gewogen. Van 10 uur 's ochtends tot in de rust van de wedstrijd, is elk uur informatie geactualiseerd. De algemeen commandant heeft om 12.00 uur besloten de sterkte van de politie op te hogen van 39 naar 54. Op basis van die kennis hebben gemeente, club en politie gemeend erop te kunnen vertrouwen dat er voldoende maatregelen waren genomen om een ordelijk verloop van de wedstrijd te kunnen verwachten.

Een oorzakelijke relatie tussen de ongeregelheden van vrijdagavond en de rellen na afloop van de wedstrijd op zaterdag was er op voorhand niet, was er op de zaterdag zelf niet en is ook na afloop niet te leggen. Zo betrof het vrijdag een confrontatie tussen hardkernsupporters van NAC en Groningen terwijl agressie van de hardkernsupporters van NAC op zaterdag gericht was op de club zelf.

Groningen-supporters waren zaterdag niet betrokken bij de rellen, ook niet zijdelings.

Conclusie 9

Er is geen causaal verband tussen de ongeregelheden van vrijdagavond en de ongeregelheden van zaterdagavond.

4.5 Zaterdagavond na de wedstrijd

De rellen van zaterdagavond zijn een woede-eruptie geweest die in deze mate niet te voorzien was. Juist omdat NAC vooraf de gevoelens onder supporters had gepeild, de boosheid bij verlies had voorspeld en zich had voorbereid op verantwoordingsgesprekken met supporters, kwam de agressieve aanval van de 'tweede' groep als een verrassing.

Nadat de leden van het securityteam aangaven de situatie niet meer te kunnen beheersen, trad terecht de politie op.

In de langdurige confrontatie die volgde tussen relschoppers en politie, deed zich hetzelfde probleem voor als vrijdagavond: de politie was onvoldoende toegerust om de orde te kunnen herstellen. Wederom moesten de agenten de noodzakelijke bescherming ontberen en werden ze geconfronteerd met het gat in de bewapening: tussen korte wapenstok en dienstwapen zit niets. Er was niet zozeer een tekort aan politie, er was een tekort aan middelen die bescherming bieden en de slagkracht verhogen. Hierdoor waren de relschoppers de sterkere partij. Zij waren in overtal en hadden stenen en ander materiaal om mee te gooien. In de drie kwartier die de gevechten duurden, liepen agenten, omstanders en relschoppers ernstige risico's en onder alle drie de groepen raakte een aantal mensen (licht) gewond. Drie keer vond de operationeel commandant het noodzakelijk een waarschuwingsschot te lossen om te voorkomen dat de agenten werden overlopen. Mogelijk als gevolg van de spiraal van angst en agressie, is door agenten tegenover de relschoppers wellicht extra veel geweld gehanteerd. Hiervan is aangifte gedaan; een aparte unit van de regiopolitie verricht hier onderzoek naar. Voor het inschakelen van de ME ontbrak de tijd.

In tegenstelling tot de vrijdagavond, waren er deze avond vooraf geen redenen om de ME in te schakelen. Sterker nog dan vrijdagavond geldt dat de politie door een geringe slagkracht ernstige risico's heeft gelopen en genomen.

Conclusie 10

De politie was zaterdagavond onvoldoende toegerust om de orde te herstellen.

Conclusie 11

De politie, stewards, beveiligers en omstanders liepen zaterdagavond na afloop van de wedstrijd ernstige risico's.

Conclusie 12

De keuze in Breda voor een vriendelijk bejegeningprofiel van de politie met de 'platte pet' zonder dat beschermende kledij en eventueel lange wapenstok voorhanden zijn (bv in de wagens), impliceert dat bij onvoorziene escalatie er per definitie onvoldoende toerusting bestaat.

Aanbeveling 3

Het verdient aanbeveling dat de politie in de regio Midden en West Brabant methoden ontwikkelt om zonodig flexibel en snel extra bescherming en slagkracht te realiseren.

4.6 Vervolg

Doordat de Groningen-supporters op de terugweg in een alcoholfuik reden, alsmede door het grondige recherchewerk van de politie Breda, dat geleid heeft tot 30 aanhoudingen, hebben in totaal 81 aanhoudingen kunnen plaats vinden.

Conclusie 13

De politie Breda heeft dankzij goed recherchewerk een groot aantal verdachten uit Breda kunnen aanhouden.

4.7 Bestrijding losse confrontaties

De rellen vrijdagavond 25 februari 2005 tussen groepen hardkernleden van Groningen en NAC, staan niet op zichzelf. In het voetbalseizoen 2004-2005 lijkt sprake van een trend onder kwaadwillende supporters om confrontaties aan te gaan op locaties en tijdstippen die gekenmerkt worden door enige afstand tot de wedstrijd zelf. Vooral de avond voor de wedstrijd is populair onder deze groepen. Geruchten daarover zijn intussen gemeengoed bij alle wedstrijden, bij in ieder geval zeventien wedstrijden (in de periode september 2004 tot maart 2005) hebben supportersgroepen daadwerkelijk gepoogd elkaar te treffen. Op drie keer na slaagde de politie erin een treffen te verijdelen.

De korte terugblik op acht van deze incidenten, geeft aan dat de volgende factoren in de vóórfase, bijdragen aan een succesvolle bestrijding van een losse confrontatie wanneer die zich feitelijk ontvouwt:

- een goede informatiepositie van de politie;
- een volledige en tijdige uitwisseling van informatie tussen politiediensten en -korpsen alsmede clubs;

- het observeren van mogelijke trefplaatsen en het daadwerkelijk volgen van groepen;

Soms, zoals bij Heracles-Go Ahead, is het gedrag van groepen supporters zo wispelturig dat de politie niet tijdig in kan grijpen.

In de meeste gevallen echter beschikt de politie over voldoende informatie om:

- op basis van de APV groepen terug te sturen (preventief);
- op basis van verstoring openbare orde personen aan te houden;
- dan wel aan te houden op grond van opruiing of (deelname aan) openlijke geweldpleging.

De voorbeelden in hoofdstuk 3 laten ook zien dat strafrechtelijke vervolging zeer moeilijk is wanneer het nog niet tot een treffen is gekomen en er (nog) geen sprake is van daadwerkelijke overtreding van de wet, slechts van een voornemen of een poging daartoe. Dit geldt nog sterker indien er sprake is van het optreden van groepen waarbij niet of moeilijk bewijsbaar is wie wat exact gedaan heeft. De kracht van het overheidsoptreden schuilt hem vooral in het verijdelen en ontmoedigen; dus het beheersen van de openbare orde en minder in het strafrechtelijke vervolgen.

Het bestuurlijk instrumentarium zal in de preventieve fase meer concreet kunnen worden aangewend.

De groei van het aantal *losse confrontaties*, acties dus buiten het stadion en op een grotere tijdsafstand tot de wedstrijd, lijkt een relatie te hebben met het stringentere veiligheidsbeleid binnen de stadions en daar direct omheen.

Conclusie 14

Een adequate informatiepositie, een volledige informatie-uitwisseling, het observeren van "hot spots" en het feitelijk volgen van groepen, zijn voorwaarden voor het effectief kunnen bestrijden van losse confrontaties.

Conclusie 15

Bij (pogingen tot) verstoring van de openbare orde door groepen ligt primair de inzet en kracht van het politieoptreden in het beheersen en herstellen van de orde. Daardoor gaat minder aandacht uit naar het aanhouden, verbaliseren en vervolgen van individuen die zich misdragen hebben. Het ontbreken van voldoende bewijsmateriaal is een van de redenen waardoor een aanzienlijk aantal zaken niet toe vervolging en veroordeling leidt.

Aanbeveling 4

De inzet van aparte aanhoudingseenheden bij groepsoptreden van de politie, verhoogt de pakkans en derhalve de vervolging van overtreders.

Bijlagen

Bijlage 1 Samenstelling auditteam

Het auditteam is als volgt samengesteld:

Voorzitter

- Margo Vliegenthart

Leden

- Cees Bakker
- Gerard Beelen
- Tom van Daalen
- Jan Franssen
- Cees Ottevanger

Het onderzoek voor deze audit is uitgevoerd door Anja Beerepoot (DSP-groep) en Stephan Steinmetz (Public Affairs Groep).

Bijlage 2 **Gesprekspartners**

Politie Midden en West Brabant

- R. Voorbraak, algemeen commandant
- F. van Gisteren, operationeel commandant
- J. van Dordt, voetbalcoördinator

NAC Breda

- T. Mommers, directeur
- L. Aerssens, manager veiligheid

Gemeente Breda

- P. van der Velden, burgemeester
- J. Oomen, loco-burgemeester
- Reijlink, loco-gemeentesecretaris

Politie Groningen

- J. Adema, contactfunctionaris voetbal
- J. Arentz, voetbalcoördinator

FC Groningen

- J. Houwen, veiligheidscoördinator
- M. Tolhuis, coördinator supportersproject

Overig

- H. de Man, Politie IJsselland, Deventer
- M. Morsink, Go Ahead
- F. Wijnveld, PSV
- C. Rijdsdijk, NEC

De conceptrapportage is besproken met:

Groningen

- Burgemeester Wallage
- Politie Groningen:
 - O. Dros, korpschef
 - R. Vos, chef basiseenheid centrum
 - B. Stevens, waarnemend districtschef

Breda

- Loco-burgemeester Oomen
- Politie Midden en West Brabant: districtschef Martens

Bijlage 3 Overige bronnen

Documenten

- Draaiboeken NAC en politie Breda
- Rapportage politie Breda aan burgemeester
- Rapportage burgemeester Breda aan
- Convenant Veiligheid Voetbalwedstrijden NAC Breda
- APV Breda
- Competitie Informatie Formulier competitie 2004/'05
- Seizoengids NAC
- Knipselkrant gemeente Breda

Bijlage 4 Plattegrond deel Breda

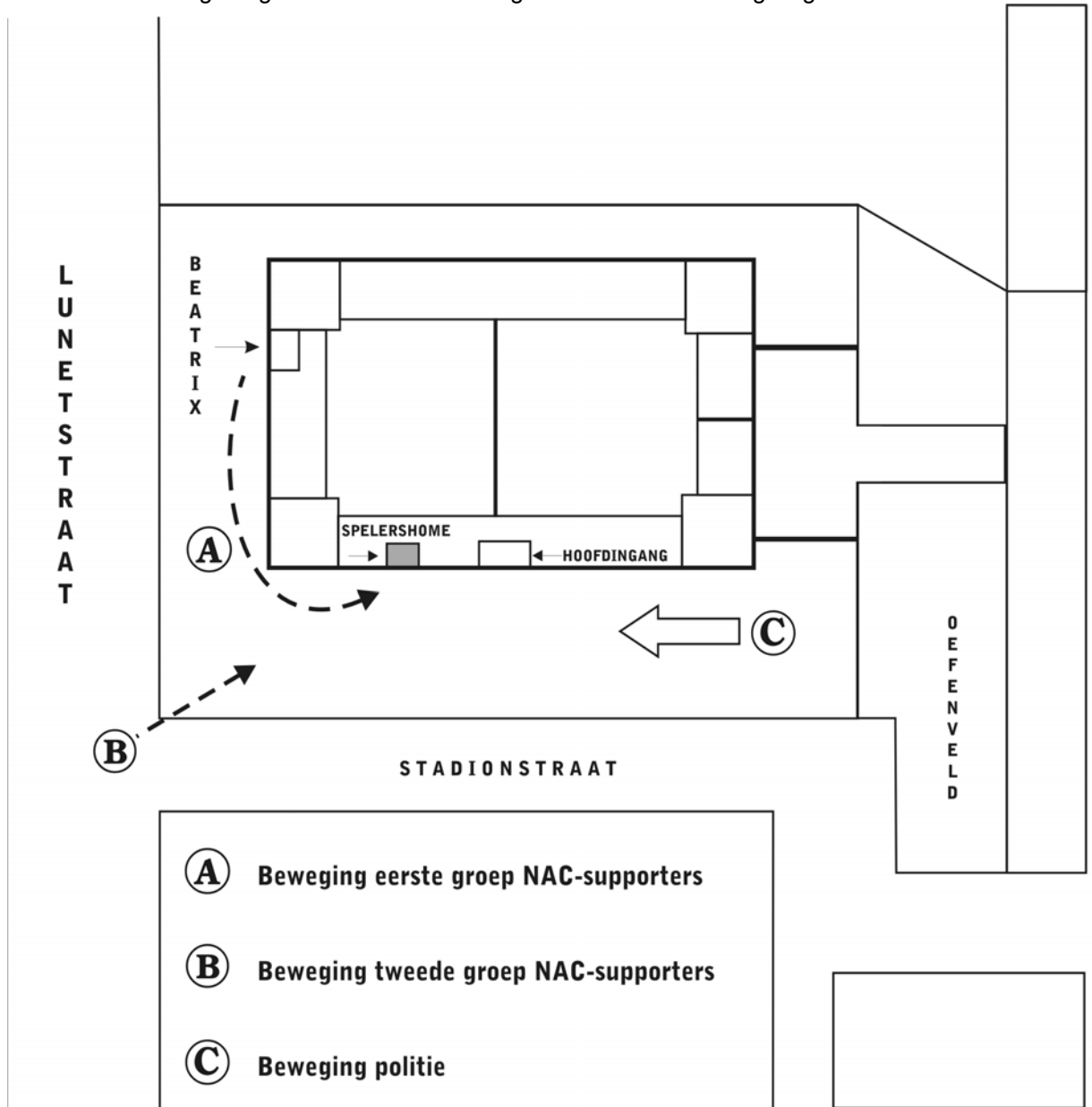
Deel Breda waar vrijdagavond 25 februari ongeregelheden waren.

- (A)** Café De Toerist
- (B)** Looprichting NAC-supporters
- (C)** Bewegingen politie-eenheden
- (D)** Lokatie confrontatie politie - NAC-supporters
- (E)** Lokatie confrontatie politie - Groningen-supporters

Bijlage 5 Plattegrond omgeving stadion

Omgeving stadion waar zaterdagavond 26 februari ongeregelheden waren.

Bijlage 6 Protocol incidentenonderzoek

Het auditteam heeft tot taak kortlopend feitenonderzoek te doen naar ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme in Nederland en onderzoek te doen naar het voorkómen van incidenten. Een onderzoek kan worden gestart op eigen initiatief van het auditteam of om initiatief van de minister van BZK. Het auditteam rapporteert en doet aanbevelingen aan de betrokken burgemeester en de minister van BZK. Deze aanbevelingen betreffen naast verbetering in de lokale uitvoeringspraktijk ook het vaststellen van 'best-practices'. Het auditteam doet dit door enkele risicowedstrijden te bezoeken en te analyseren. De uitwerking van deze 'best-practices' wordt hier nog niet besproken.

In het geval van een ingrijpend incident komt het auditteam in actie. Er wordt dan op korte termijn onderzoek gedaan om praktisch inzicht te krijgen in de aanleiding en oorzaak van het incident. Onder meer door de geconstateerde feiten te relateren aan de in het beleidskader voetbalvandalisme gestelde tolerantiegrenzen en verantwoordelijkheden.

Het protocol incidentenonderzoek geeft de "spelregels" aan, zowel voor het auditteam als voor de andere betrokkenen bij het onderzoek. In het protocol wordt beschreven wat de werkwijze is van het auditteam en wat verwacht wordt van de lokale betrokken organisaties.

Protocol feitenonderzoek

Om het feitenonderzoek snel en soepel te laten verlopen, is het zowel voor het auditteam als voor de lokale organisaties, van belang dat van te voren bekend is hoe het onderzoek is opgezet. Globaal is het onderzoek opgebouwd uit drie delen:

- 1 feitendocumentatie;
- 2 feitenreconstructie;
- 3 beleid en verbeterpunten.

Voordat het onderzoek daadwerkelijk van start gaat wordt eerst de burgemeester geïnformeerd. De burgemeester en het auditteam informeren vervolgens de eindverantwoordelijken van de ketenpartners met het verzoek om medewerking te verlenen en de gevraagde informatie aan te leveren aan het auditteam. Dit zijn de hoofdcommissaris van politie, de hoofdofficier van justitie en de voorzitter van de Betaaldvoetbalorganisatie.

Om het onderzoek zorgvuldig te laten plaatsvinden zal gedurende het onderzoeksproces volledige vertrouwelijkheid in acht worden genomen door het auditteam. Het auditteam vindt het gewenst als alle partijen die betrokken zijn in het onderzoek ook die vertrouwelijkheid in acht nemen.

Het eindrapport van het auditteam zal na aanbieding aan de minister van BZK en de betreffende burgemeester openbaar zijn.

1 Feitendocumentatie

In de eerste fase wordt met name schriftelijke informatie verzameld en geanalyseerd. Dit betreft onder meer de politierapportage, de rapportage van de betaaldvoetbalorganisatie (BVO), informatie van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV), mediaverslagen, internetsites en korte interviews met ooggetuigen. Daarnaast wordt informatie gevraagd over de beleidskaders zoals de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV), het lokale convenant, verslagen van overleggen en draaiboeken. Van de betreffende organisaties wordt verwacht dat zij hun medewerking verlenen om deze informatie zo spoedig mogelijk na de start van het onderzoek aan te leveren aan het auditteam.

2 Feitenreconstructie

In de tweede fase wordt in een interactieve reconstructiebijeenkomst met operationeel verantwoordelijken een feitenreconstructie gemaakt. De personen worden uitgenodigd door middel van een brief waarin de opzet van het incidentenonderzoek wordt aangegeven en wat er van hun wordt verwacht tijdens de reconstructiebijeenkomst.

Bij de reconstructie worden de afzonderlijke feitenrelazen en de informatie uit de eerste fase gekoppeld tot één feitenrelaas, dat onder andere in een tijdsbalk wordt weergegeven. Hierbij is vooral aandacht voor de kritieke momenten. Systematisch worden de voorbereiding, de voorinformatie, de (beleids-) afspraken, de samenwerking, de achterliggende oorzaken, de genomen maatregelen en de afhandeling opgenomen in de reconstructie. De feitenreconstructie wordt schriftelijk vastgelegd en aan alle aanwezigen van de reconstructiebijeenkomst nagezonden ter controle. In het verslag van de feitenreconstructie worden de deelnemers niet geciteerd. Het streven is dat er bij de deelnemers overeenstemming bestaat over de beschrijving van de feiten. Eventuele feitelijke onjuistheden kunnen binnen een nog af te spreken aantal dagen worden gemeld en worden verwerkt. Deze feitenreconstructie is vertrouwelijk. Pas als de feitenreconstructie in het definitieve eindrapport is opgenomen, wordt deze openbaar gemaakt.

3 Interviews eindverantwoordelijken

In de derde fase worden de eindverantwoordelijken geïnterviewd. Deze personen worden middels een brief geïnformeerd over de opzet van het onderzoek en het interviewprotocol (zie bijlage). Tijdens het interview wordt de feitenreconstructie besproken, worden de beleidskaders getoetst en worden verbeterpunten geformuleerd.

Conceptrapport

De resultaten van alle interviews, de feitenreconstructie en de documentatie worden verwerkt in een conceptrapport. Dit conceptrapport wordt teruggekoppeld naar de eindverantwoordelijken, met het verzoek voor een bepaalde datum te reageren met eventuele feitelijke correcties (verificatie).

Alleen opmerkingen van de geïnterviewden over feitelijke onjuistheden worden verwerkt. Als er tegenstrijdige feitelijkheden blijven, wordt dit vermeld.

Het auditteam vult vervolgens de conceptrapportage aan met conclusies en aanbevelingen; dit geheel vormt de concepteindrapportage.

Eindrapport

De concepteindrapportage wordt door het auditteam toegestuurd en besproken met de eindverantwoordelijken van de ketenpartners. Met de burgemeester wordt besproken wanneer en op welke wijze de rapportage openbaar wordt gemaakt. Verslagen van de reconstructiebijeenkomst en de interviews zijn vertrouwelijk en worden niet opgenomen in conceptrapporten of het eindrapport. In de bijlage van het eindrapport wordt wel aangegeven wie mee hebben gewerkt aan het onderzoek. Het definitieve eindrapport wordt door het auditteam aangeboden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de betreffende burgemeester en is vervolgens openbaar.

BIJLAGE Interviewprotocol voor eindverantwoordelijken

- Indien personen worden geïnterviewd ontvangen zij een brief met de belangrijkste gespreksonderwerpen, de opzet van het onderzoek en auditteam-informatie.
- Voor het onderzoek worden bandopnames gemaakt van de gesprekken.
- Geïnterviewden kunnen zich, indien zij dit wensen, laten bijstaan.
- Alleen de voor het onderzoek relevante informatie uit de gesprekken wordt opgenomen in het eindrapport.
- Van de interviews wordt een verslag gemaakt dat alleen bedoeld is voor gebruik door de onderzoekers. De verslagen worden niet overgedragen aan anderen. Alleen als de geïnterviewde daarop staat, wordt een verslag gemaakt dat uitsluitend voor de geïnterviewde ter inzage is, met de gelegenheid om te reageren.
- In het rapport wordt een lijst met geïnterviewden opgenomen. Voor zover het zinnig blijkt om citaten te gebruiken, zullen deze uitsluitend anoniem in de rapportage worden vermeld. Geïnterviewden worden alleen met naam en toenaam in de rapportage vermeld, voor zover het eindverantwoordelijken betreft.
- De resultaten van alle interviews, de feitenreconstructie en de documentatie wordt verwerkt in een conceptrapport. Dit conceptrapport wordt aan de geïnterviewde eindverantwoordelijken gezonden met het verzoek voor een bepaalde datum te reageren met de eventuele feitelijke correcties (verificatie). Alleen opmerkingen van de geïnterviewden over feitelijke onjuistheden worden verwerkt. Als er tegenstrijdige feitelikheden blijven, wordt dit vermeld. Niet alle partijen hoeven het eens te zijn met de gekozen formuleringen, de volgorde waarin feiten zijn weergegeven, het niveau van detaillering en de selectie van onderwerpen.
- Het auditteam verwerkt vervolgens de opmerkingen van de geïnterviewden en vult de conceptrapportage aan met conclusies en aanbevelingen; dit geheel vormt de concepteindrapportage.
- De eindverantwoordelijke personen van de betrokken partijen krijgen het vervolgens het vertrouwelijke concept eindrapport tijdig door het auditteam toegestuurd. Dit wordt door het auditteam met hen besproken.
- Het definitieve eindrapport wordt door het auditteam aangeboden aan de minister van BZK en de betreffende burgemeester. Het tijdstip van aanbidding wordt met de burgemeester en de minister afgestemd.